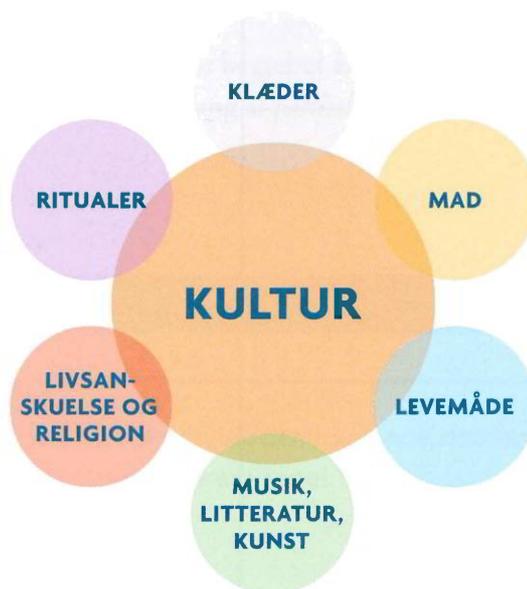

KULTUR

Mange af os har oplevet at blive ramt af en forkølelse. Når det sker, forsøger vi som regel at behandle forkølelsen, så vi hurtigt kan blive raske igen. Sådant en forkølelse kan til dels plejes ved hjælp af urter og naturmedicin, men det naturmiddel, vi vælger at benytte, varierer fra kultur til kultur. Det kan bl.a. skyldes forskellige klimatiske forhold, som gør, at man ikke kan dyrke de samme urter over hele verden. Derfor vil rådet til en forkølelse i Danmark være, at man bør drikke kamille, som nemt kan dyrkes på dansk jord. I Pakistan vil man derimod lave en gurkemeje til at dulme forkølelsen. Både gurkemeje og kamille er en form for urter, som kan gavne den syge, men urtekosten, der bliver givet, er forskellig inden for disse to kulturer. Det leder til spørgsmål som: Hvad er *kulturer*? Hvordan opstår de? Og hvordan ændres de, når mennesker på tværs af kulturer mødes?

Kultur er et komplekst begreb, der har mange definitioner. Bindestrægs-kulturer såsom finkultur, sportkultur, subkultur, ungdomskultur osv. er termer, man ofte støder på. Men selve kulturbegrebet er lidt sværere at definere.

Ifølge Den Store Danske Encyklopædi kommer begrebet kultur fra det latinske ord *cultura*, der betyder *dyrkning* eller *bearbejdning* af jorden. Endvidere står der, at *kultur* er »levevis og forestillingsverden der kendetegner

Kulturdefinitionen ud fra materielle elementer.

en bestemt befolkningsgruppe i en bestemt periode, dvs. alle de materielle og ikkematerielle resultater af menneskelig aktivitet der føres videre fra generation til generation«. Her defineres kultur altså som et bestemt folks levemåde, både det *materielle* (det vil sige de fysiske elementer, såsom klædedragter, mad, genstande, kunst, musik, litteratur osv.) og *ikkematerielle* (de ikkefysiske elementer, såsom sociale normer, livsanskuelser og religion, moral og lignende). Både de materielle og ikkematerielle sider af kultur bunder i menneskelige relationer og afhænger af, hvordan disse videreføres fra én generation til den næste.

Den engelske antropolog Edward Taylor (1832-1917) definerede i 1871 kulturbegrebet således:

»Kultur er den komplekse helhed, der består af viden, trosretninger, kunst, moral, ret og sædvaner, foruden alle de øvrige færdigheder og vaner, et menneske har tilegnet sig som medlem af et samfund« (Eriksen & Sørheim 2003:37).

Her bliver kultur knyttet til det, mennesker tillærer sig i et samfund. Man kan sige, at alt det, man bliver tillært, er *kultur*, og alt det, der er medfødt, er *natur*. Alle mennesker har samme *naturlige* behov og er derfor ens på dét punkt. Til gengæld eksisterer der forskellige samfund, der kræver forskellige færdigheder, hvilket medfører, at der skabes forskellige kulturer gennem sociale og menneskelige relationer i det enkelte samfund. Madkultur, helse- og urtekost er gode eksempler på natur og kultur: Som forklaret i det indledende eksempel kan alle mennesker blive ramt af en forkølelse – det er *naturligt*. Men måderne, man plejer forkølelsen på, er forskellige og tillæres via *kultur*.

Kulturbegrebet

Inden for kulturstudier og særligt antropologiske studier skelner man mellem det *beskrivende* kulturbegreb og det *komplekse* kulturbegreb.

Det *beskrivende* kulturbegreb indebærer, at kultur:

- er noget afgrænset, f.eks. af nationens grænser
- forandrer sig meget langsomt eller næsten ikke
- bruges til at forklare menneskers handlinger.

Det beskrivende kulturbegreb er udtryk for det, man også kan kalde en statisk kulturforståelse. Her er kultur noget, man *er*, og ikke noget, man *gør*. Herunder betragtes kultur som noget statisk, da man ikke anerkender en forandring i kulturen. Man anser dets sprog, de normer og de traditioner, som eksisterer inden for kulturen, som upåvirkelige. Ofte har man under det beskrivende kulturbegreb en forestilling om, at de mennesker, der deler samme kultur, er et homogent, implicit fællesskab.

Det *komplekse* kulturbegreb indebærer, at kultur:

- er noget, der skabes mellem mennesker og dermed ikke nødvendigvis er geografisk afgrænset
- altid er foranderligt
- ikke altid kan være en forklaring på menneskers handlinger, men at man derimod må se på andre faktorer, såsom sociale, økonomiske og personlige årsager, der kan have en betydning.

Det *komplekse* kulturbegreb er det kulturbegreb, som de fleste fagfolk, der beskæftiger sig med kultur, f.eks. antropologer og kulturhistorikere, opererer med. Det indebærer en forståelse af, at kultur skabes af mennesker i sociale interaktioner, dermed i fællesskab med andre mennesker. Desuden kan der inden for de kulturelle fællesskaber også skabes grænser mellem *Os* og *De andre*, der umiddelbart står uden for det kulturelle fællesskab.

Når vi analyserer og fortolker kulturelle fællesskaber, undersøger vi især grænsedragningerne. Det vil sige, hvordan mennesker udtrykker sig via deres kultur og derigennem definerer sig som anderledes i forhold til andre. Ligeledes undersøger vi de grænser, der skabes mellem fortid, nutid og samfund, der til dels er drevet af mennesker. Altså hvilken kulturforståelse

har der været i de forrige århundreder, og hvad er der sket i de historiske samfund, der har forårsaget en ændring i den pågældende kultur, som kommer til udtryk i det aktuelle samfund? Alt dette er noget, vi i historiefaget undersøger, når vi beskæftiger os med kulturmøder i fortiden.

OPGAVE 3

VORES DANMARK

Identificér, hvilket kulturbegreb – det *beskrivende* eller det *komplekse* – der er på spil i de to forskellige billeder af *Vores Danmark*. Begrund hvorfor.

